

G. van der Spek Koffiebranderij en theehandel

Firma G. van der Spek, koffie- en theehandel en sigarenfabriek in Delft, is een buitenbeentje onder de oude albumuitgevers. Het lijkt alsof Van der Spek alleen reclameseries heeft uitgegeven, maar dat is niet juist. Van der Spek heeft ook een eigen serie "bruintjes" uitgebracht. Verder zijn de vier eigen albums die Van der Spek voor diverse series "bruintjes" heeft uitgebracht zeer opmerkelijk. En in 1932 werd nog eens een opmerkelijk eigen album uitgebracht bij een oudere serie chromo's. Daarbij heeft Van der Spek samen met reclamehandel Simon Duits een doorslaggevende rol gespeeld bij de opkomst van de bruintjes. Alleszins goede redenen om extra aandacht aan dit bedrijf te geven.

De firma G. van der Spek was een klein koffie- en theebedrijf in Delft, opgericht in 1808. Het oude bedrijfspand met fraaie winkelgevel is nog steeds te bewonderen aan de Brabantse Turfmarkt in Delft. Met de geleidelijke groei van het bedrijf kwam er eerst een fabriek bij in Delft en vervolgens vestigingen in Schiedam en Amsterdam. De fabriek achter de winkel werd de enige sigarenfabriek in Delft. Dit is nu expositieruimte Galerie De Sigarenfabriek.

Van der Spek heeft tien reeksen plaatjes uitgegeven, uitsluitend bij de koffie en de thee; daarom staat er achterop alle plaatjes "Koffiebranderij en Theehandel". Vier daarvan zijn bruine topografische plaatjes, die we in de bespreking hierna aanduiden met de letter uit de catalogus van Gooijaers. Deze letters zijn niet chronologisch toegekend en ze hebben geen inhoudelijke betekenis; ze dienen uitsluitend om de overeenkomst met uitgaven van andere bedrijven aan te geven. Een opmerkelijke bijzonderheid is dat Van der Spek tot aan de grote recessie in de dertiger jaren de albums steeds gratis heeft verstrekt, ook de luxe albums.

Bij de komst van de albumplaatjes in automatenformaat aan het begin van de eeuw is Van der Spek er al snel bij met de uitgifte van "Jong Holland", de eerste Nederlandse reeks reclamechromo's en de meest populaire die er ooit geweest is. Deze reeks, bestaande uit 24 series van 6 chromo's (kleurenlitho's) naar schilderijen van Johan Gerstenhauer Zimmermann, is van 1906 tot 1908 uitgegeven door S. Duits & Co. Reclameartikelen in Dordrecht en Brussel, en is door tenminste 24 bedrijven in Nederland en België uitgebracht. Dit is de eerste kennismaking van Van der Spek met een van de eerste en grootste Nederlandse reclamehandels, en dit contact zal later weer enkele malen opgepakt worden.

Van der Spek geeft de hele reeks uit met daarbij het vierkante kabinetalbum met dikke stijve bladen, waar ze alle 144 ingeschoven kunnen worden. Dit album werd in diverse kleuren gemaakt; het album van Van der Spek is lichtblauw.

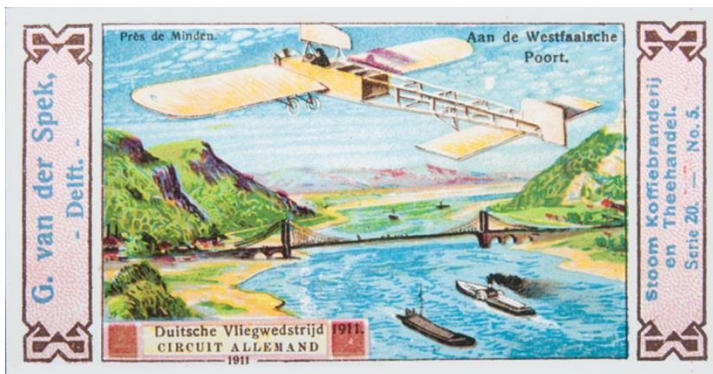
Het album wordt gratis verstrekt bij vertoning van de complete reeks plaatjes, die om herhaalde aanbieding te voorkomen als treinkaartjes geknipt worden. De gaatjes vallen weliswaar buiten beeld, maar de geachte clientèle zal dit toch niet altijd gewaardeerd hebben.

Dit reclamealbum wordt hier niet verder behandeld.

Rond 1910 brengt Van der Spek een serie van 48 dierenchromo's uit van het ruime formaat 94 x 60 mm, veel breder dan het gangbare automatenformaat (ca. 95 x 47 mm), met een klein Jugendstilalbum met papieren rug getiteld Serie „Artis”. Dit zijn totaal andere plaatjes dan van het album “Onze Artis” van Wouda. Dezelfde plaatjes met hetzelfde album zijn uitgegeven door Van Beek Koffie, thee en koloniale waren in Meerkerk, een klein bedrijf met alleen lokale afzet. De uitgever van deze afwijkende serie en het bijbehorende album zijn onbekend. Ook Van Beek had hiervóór het album Jong Holland uitgegeven. Mogelijk ligt hier een connectie.

Het album wordt gratis verstrekt tegen overlegging van 48 plaatjes, die niet meer geperforeerd worden maar netjes op de achterkant afgestempeld. Dit album is zeer zeldzaam, waarom dat is is niet bekend. Het is waarschijnlijk dat de uitgaven met de grote albums met 144 plaatjes elkaar te snel opvolgden.

Twee bekende Nederlandse reclamehandels, Gebroeders Cats en Tob. Groen, importeren in het eerste decennium vele series chromo's, die in Duitsland na het enorme succes van de automatenplaatjes van Stollwerck chocolade op grote schaal geproduceerd worden. Er zijn meer dan 1.000 series van deze automatenplaatjes gemaakt. Ze werden voor de export naar Nederland in Duitsland gedrukt, vaak met de Duitse titelopdruk en serienummer erop, of ook wel in Nederland gedrukt met vertaalde titelopdruk, en soms werd er een meertalige opdruk op gezet voor bedrijven met een afzetmarkt in meerdere landen. In 1912 brengt Van der Spek 24 van deze series uit, voorzien van serienummers 1 tot 24 met de titelopdruk in Frans, Duits en Nederlands.

Een van de plaatjes op ware grootte.

Daarbij wordt een insteekalbum gemaakt naar het model en omslagontwerp dat door diverse bedrijven met dergelijke series chromo's is uitgebracht; zie bijvoorbeeld het album van sigarenwinkel Modjo. Dit oubollige ontwerp stamt nog van de langgerekte prentbriefkaartenalbums die rond de eeuwwisseling populair waren; Holland China Theehandel heeft dit als enige (en waarschijnlijk eerste) uitgebracht op het grote oorspronkelijke formaat van de briefkaartenalbums, voor 144 plaatjes met 2 series per pagina. Van der Spek neemt echter geen genoegen met de met papier met linnenprint beplakte bruine omslag maar laat die geheel in linnen uitvoeren in fraai blauw. Bovendien zijn de diverse uitgaven steeds uitgevoerd met 8 bladen voor 96 plaatjes, maar Van der Spek laat dat uitbreiden tot 12 bladen met het inmiddels traditioneel geworden aantal van 144 plaatjes.

Dit is de eerste keer dat Van der Spek een luxe-album laat maken, en dat wordt later nog enkele malen herhaald. Vanwege de unieke trekjes van dit album wordt dit hier volledig behandeld.

In 1914/1915 verschijnt het laatste kunstalbum van de firma Witsenburg, gehuld in een donkerblauwe ruw kartonnen kaft met jute persing. In 1915 verschijnt ook een opmerkelijk reclameboek van het Staatsspoor getiteld “Nederland”, met eenzelfde omslag. De foto's van mooi Nederland in dit boek zijn aangevuld met een katern foto's van de mobilisatie in 1914. Dit platenboekje is gedrukt door de in dat jaar opgerichte Nederlandsche Rotogravuremij, de huisdrukkerij van het

geïllustreerde tijdschrift Panorama, die in hetzelfde jaar begint aan de knipsel-albums “De Europeesche Oorlog” voor de Panorama.

Al deze boeken zijn uitgevoerd met dunne bruine fotoplaatjes en platen in koperdiepdruk. Het eerste deel van De Europeesche Oorlog wordt ook uitgegeven (waarschijnlijk door reclamehandel Simon Duits) als album met verzamelplaatjes, dat ondanks het onaantrekkelijke onderwerp door 16 bedrijven wordt uitgebracht. De verzamelplaatjes worden op zacht karton gedrukt. Dit zijn de eerste “bruintjes”, bruine fotoplaatjes in koperdiepdruk.

Een onbekend reclamebedrijf, vermoedelijk ook Simon Duits, combineert de ideeën van deze uitgaven en laat een vierkant insteekalbum maken met blauwe ruw kartonnen kaft, met 72 bruine rotogravureplaatjes getiteld “Mooi Nederland” (serie K). Deze plaatjes zijn duidelijk groter en anders van opmaak dan de latere series A en B. Het is nog geen volledige reeks van topografische fotoplaatjes zoals later in grote aantallen uitgegeven worden, maar een mengelmoes van 9 series van 6 topografische foto's bestaande uit 6 series klederdrachten van Marken, Volendam en Urk, een serie Zuid-Holland in de sneeuw, een serie Zuiderzee en een serie Noord-Hollandse molens, aangevuld met 3 series oude meesters. Opmerkelijk is dat de onderschriften op de plaatjes in het Nederlands en het Frans zijn, wat verder pas veel later voorkomt bij enkele reclameseries met albums. Dit versterkt het vermoeden dat het een productie is van Simon Duits, die tot de blokkade in de Eerste Wereldoorlog ook een vestiging in Brussel had. Voor de Belgische afzetmarkt was de tweetaligheid nodig.

Dit dunne album waarvan de opdruk op de voorkant nog Jugendstil trekjes vertoont, wordt uitgebracht door drie koffie- en theebedrijven, Ravenswaaij, Van der Spek en Sterken. Hierna worden nog twee van dergelijke albums “Mooi Nederland” uitgegeven, die ook beide door Ravenswaaij en Sterken worden uitgebracht. Van der Spek doet hier niet meer aan mee en gaat nu voor de eerste maal zijn eigen weg.

Van der Spek laat voor zichzelf een serie van 80 bruine topografische foto-plaatjes van het eigen afzetgebied Zuid-Holland en Zeeland maken, met een nieuwe titel “Schilderachtig Nederland” (serie G). Deze plaatjes zijn ook gedrukt in koperdiepdruk, maar op glad stijf lichtbruin papier zoals het papier van de Panorama, in plaats van op het gangbare dunne zachte ecru karton.

Een plaatje van “Mooi Nederland” en een van “Schilderachtig Nederland” op dezelfde schaal afgebeeld.

De firma laat er door Simon Duits Reclame-Artikelen een zeer opmerkelijk kostbaar insteekalbum bij maken van imitatie krokodillenleer met dubbele bladen om het insteken te vergemakkelijken. Ook dit luxe-album wordt weer gratis verstrekt tegen overlegging van 80 plaatjes.

Na 1917 verschijnen in Nederland en omliggende landen een aantal jaren geen albums meer vanwege de papierschaarste ten gevolge van de Eerste Wereldoorlog. Ook de koffie- en theehandel stagneert door de onderzeebootoorlog. Als begin twintiger jaren de grootste schaarste achter de rug is en veel bedrijven (weer) aan albums beginnen is Duits er als eerste bij met weer een serie bruine

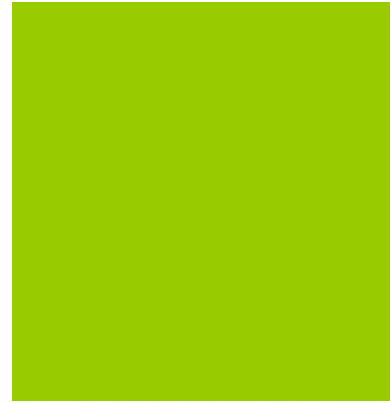
topografische fotoplaatjes, gedrukt op dezelfde manier als de series “Mooi Nederland”, en geeft die de eerder door Van der Spek gebruikte titel “Schilderachtig Nederland” (serie A). Deze serie is in afwijking van de gangbare ongeordende topografische plaatjesseries thematisch opgebouwd, met telkens 20 torens, molens, bruggen en klederdrachten. Daarbij wordt een slap kwartoalbum gemaakt met doorlopende teksten per thema. Dit is het eerste van de reeks van 9 grote reclamealbums met tekst geschreven door Cas van Son. Dit album wordt uitgegeven door een tiental bedrijven, waaronder weer Ravenswaaij. Van der Spek geeft deze serie ook uit, maar ter onderscheiding van de eigen serie “Schilderachtig Nederland” met een andere titel en met een aangepast album “Ons Mooi Nederland” én met andere tekst. Bij de eerste druk van de plaatjes is echter per abuis toch achterop de titel “Schilderachtig Nederland” vermeld.

In 1923 verscheen weer een serie van 80 bruine topografische fotoplaatjes, nu met een klein vierkant gekartonneerd inplakalbum, zoals de latere albums “Schoonste plekjes van Nederland” van Philips Reclamehandel, met teksten door W.P. van Wesemael (serie B). Deze serie is van 1923 tot en met 1930 uitgebracht door circa 30 bedrijven met albums met diverse omslagen en titels zoals “Mooi Nederland”, “Ons eigen land en volk”, “Stad en land”, of simpelweg “Album”. Van der Spek geeft medio twintiger jaren deze serie ook uit, maar hergebruikt nu weer de oude titel “Schilderachtig Nederland”, waarmee het bedrijf een grote verwarring onder verzamelaars veroorzaakt; er komen dus plaatjes van drie verschillende series van Van der Spek voor met achterop de titel “Schilderachtig Nederland”. En er komen plaatjes voor met achterop de titel “Mooi Nederland” die overeenkomen met de serie “Schilderachtig Nederland” van S. Duits Reclame-artikelen. Welk album hierbij weer gratis verstrekt wordt is ons onbekend.

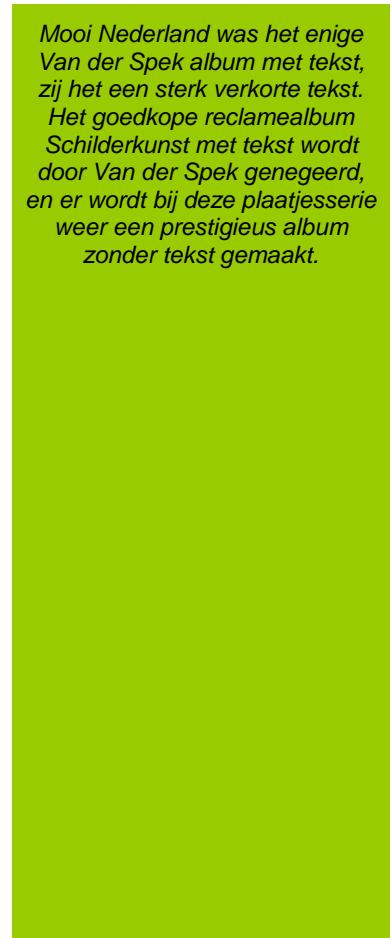
In 1927 komt de reclamehandel met het gekartonneerde album “Schilderkunst” met 80 bruintjes, reproducties van schilderijen van Hollandsche meesters. Dit album wordt uitgegeven door 9 bakkerijen en 5 koffie- en theebedrijven. Van der Spek sluit zich weer hierbij aan, maar alleen voor de plaatjes, die de firma uitbrengt onder een andere, minder schilderachtige titel, de “Artistieke serie”. Daarbij laat zij weer een prestigieus imitatieleren insteekalbum maken, dat weer gratis verstrekt wordt.

De beurskrach in 1929 en het begin van de daarop volgende grote depressie komt hard aan voor bedrijven in de luxe consumptiegoederen als koffie, thee en sigaren. Van der Spek moet fors afslanken en de vestigingen in Schiedam en Amsterdam gaan dicht. Reclame en in het bijzonder plaatjes als concurrentiemiddel worden nu nog belangrijker, maar een gratis prestigieus luxe album zit er niet meer aan. Maar eigenzinnig als Van der Spek is, wordt de volgende productie weer geen gewoon reclamealbum, maar een heruitgave van het slappe album Veldbloemen met kleurenfotoplaatjes van Joh Vijverberg, geproduceerd in 1924 door S. Bakker voor koffie- en theebedrijf Smith en in 1927 nog eens uitgebracht door de koffie- en theebedrijven Koorn en Van Ijperen. Voor Van der Spek maakt Bakker er een luxere uitgave met stijve kaft van, vormgegeven zoals de populaire reclamealbums Vogellevens, Het Schip en Het Verkeer. Voor dit aardige album moet de klant 75 cent betalen. Kennelijk is dat toch wat veel voor de klanten van Van der Spek die gratis albums gewend zijn; dit album is vrij zeldzaam.

Enkele jaren later sluit Van der Spek zich eindelijk aan bij de grote stroom, met het populaire reclamealbum Vogellevens, dat is uitgebracht door tenminste 18 bedrijven waaronder 5 bekende koffie- en theehandels. Ook voor dit album moet de klant 75 cent betalen. Ook dit reclamehandel wordt hier niet verder behandeld. Dat is de laatste uitgave van Van der Spek.

Mooi Nederland was het enige Van der Spek album met tekst, zij het een sterk verkorte tekst. Het goedkope reclamealbum Schilderkunst met tekst wordt door Van der Spek genegeerd, en er wordt bij deze plaatjesserie weer een prestigieus album zonder tekst gemaakt.

SPED01

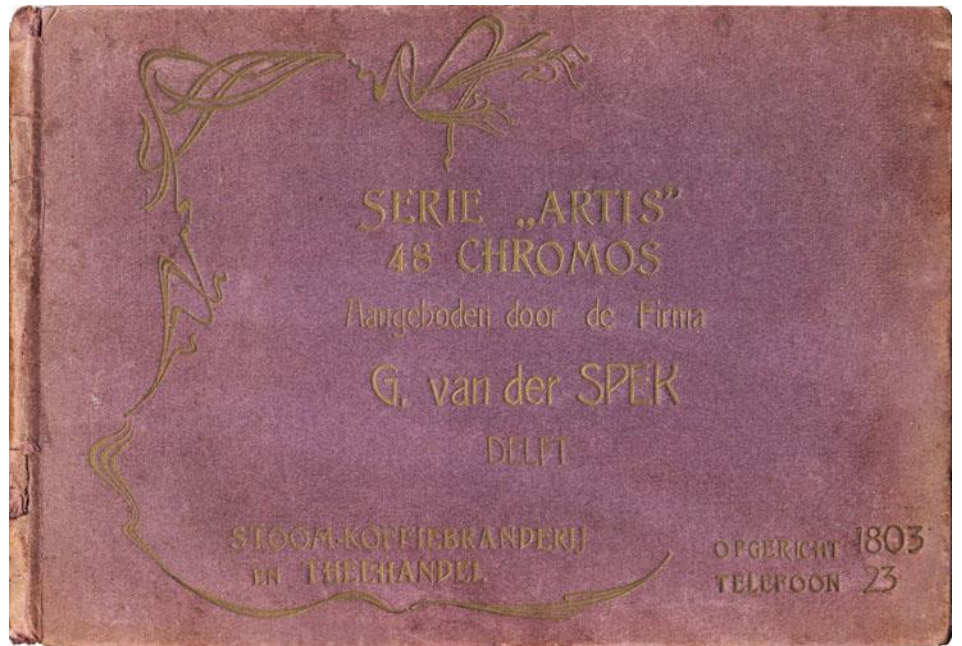
Serie „Artis”

Serie „Artis”, 48 chromo's aangeboden door de Firma G. van der Spek Koffiebranderij en Theehandel Delft. (circa 1910)

12 bladen met 48 chromo's om in steken.

Prijs: Gratis bij inlevering van 48 plaatjes.

Dit album en de plaatjes komen niet overeen met de albums "Onze Artis" van Sipkes en van Wouda.

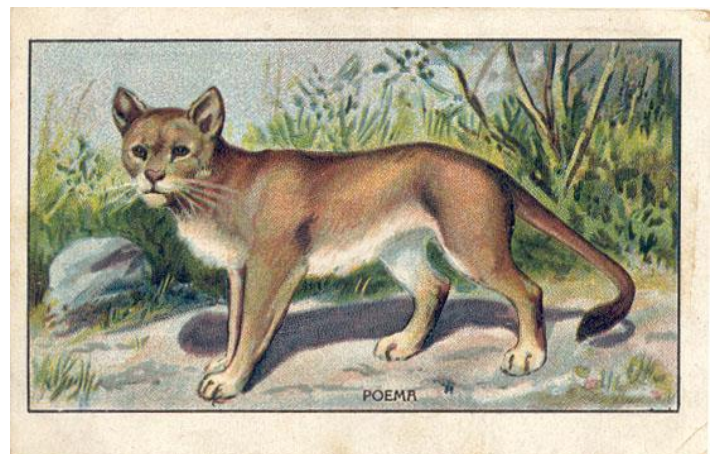
Ditzelfde album (echter met blauwe achtergrondkleur van de omslag) met dezelfde plaatjes is alleen uitgegeven door Koffie- en theehandel Van Beek in Meerkerk. Zie aldaar voor een voorbeeld van een pagina.

Kenmerken

Klein oblong insteekalbum met stijve kapt met papieren rug van circa 24,5 x 16,7 cm voor slechts 4 plaatjes per pagina enkelzijdig ingestoken. De 6 dubbelgevouwen bladen zijn in de band geniet. Het album heeft geen schutbladen en titelblad en het bevat geen enkele andere tekst dan de reclameregels midden op de pagina's.

De afkomst van de lithoplaatjes is niet bekend. Ze zijn uniek in hun soort. De plaatjes van 94 x 60 mm zijn gedrukt op dun wit karton. Ze zijn aanzienlijk breder dan de automatenplaatjes.

Op de voorzijde is de naam van het betreffende dier in de afbeelding gedrukt. Op de achterzijde staat bovenaan het nummer van het plaatje en verder een beknopte reclame tekst. Er komen ook staande plaatjes voor, maar ze zijn allemaal liggend ingestoken.

SPED02
CHROMOALBUM

Chromoalbum zonder titel. Aangeboden door de Firma G. van der Spek, Delft, Stoom Koffiebranderij en Theehandel. (circa 1912)

12 bladen voor het insteken van 144 chromo's van automatenformaat, 6 per kant.

Prijs: Gratis

Kenmerken

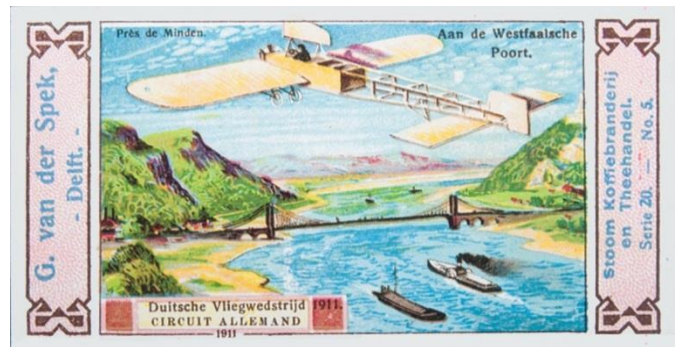
Vollinnen vierkant insteekalbum van circa 21 x 23,5 cm. Hetzelfde omslagontwerp komt bij diverse firma's voor, o.a. Das, Modjo, Nutrix en Smit, beplakt met bruin papier met linnen opdruk; bij van der Spek is het echt linnen en is de kleur blauw.

In de omslag is een pakket van 6 donkergroene dubbelgevouwen bladen met mee gevouwen vulstrook geniet. Op alle pagina's staat net als bij het volgende album alleen een regel reclame.

In deze chromoalbums kunnen diverse uit Duitsland afkomstige series automatenplaatjes van circa 95 x 48 mm voorkomen. Daar zijn er meer dan duizend van geweest. Voor dit album heeft Van der Spek 24 genummerde series uitgebracht.

Hiernaast is een plaatje van serie 20. Luchtvaart op bijna ware grootte afgebeeld. Uit de afbeelding uit 1911 kan geconcludeerd worden dat het album rond 1912 is uitgegeven.

Een pagina uit het album met de bekende serie Duitse Burchten, met de titelopdruk op de plaatjes in Frans, Duits en Nederlands.

SPED03

Album Mooi Nederland

Album Mooi Nederland. Aangeboden door de Firma G. van der Spek Delft, Stoom-koffiebranderij en Theehandel. (1915?)

6 bladen met 72 plaatjes om in te steken, 6 per kant.

Prijs: gratis bij overlegging van 72 plaatjes.

Kenmerken

Vierkant insteekalbum van 25,5 x 22,8 cm met 6 losse bladen en omgeslagen slappe kaft, bij elkaar gehouden met een koordje. Het album bevat geen tekst met uitzondering van een reclameregul midden op elke pagina.

De album kan verschillende series zogenaamde "bruintjes" bevatten, bruin gedrukte topografische fotoplaatjes. Van der Spek heeft hierbij echter alleen Serie K uitgegeven; zie hierna.

Het album en de plaatjes stammen waarschijnlijk van 1915, het eerste jaar waarin bruintjes werden uitgegeven. Opmerkelijk is dat de onderschriften op de plaatjes in het Nederlands en het Frans zijn, wat verder pas veel later voorkomt bij enkele reclameseries met albums.

Het album met dezelfde plaatjes is ook uitgegeven door M. Ravenswaaij en Zonen, Stoom-koffiebranderij en thee-handel, Gorinchem, en door Sterken & Cie, Theehandel, Amsterdam (aangeduid als Sterken's Serie No. I). Ravenswaaij duidt de plaatjes foutief aan als "cromo's" (kleurenlitho's), terwijl ze ongekleurd zijn en niet gelithografeerd maar in bruin gedrukt in koperdiepdruk.

De bruin gedrukte fotoplaatjes van circa 85 x 52 mm zijn in de linker hoek naast de titel genummerd 1 – 72.

Inhoud

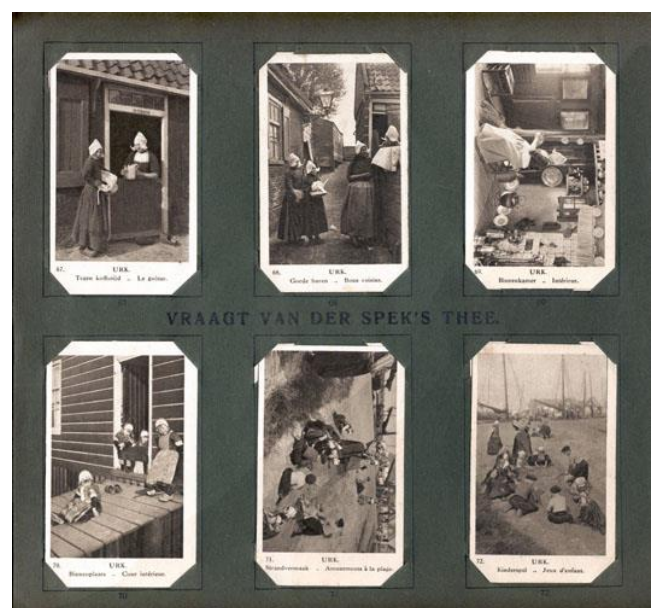
Serie K bestaat uit 12 series van 6 plaatjes in de volgorde: 2 series Marken, 1 serie Zuid-Holland in de sneeuw, 1 serie Volendam, 1 serie Urk, 1 serie kindertaferelen, 1 serie Zuiderzee, 1 serie Noord-Holland (molens), 3 series schilderijen (zonder naam), en nogmaals 1 serie Urk. Ditzelfde album met 5 tot 10 bladen kan bij andere bedrijven voorkomen met drie andere series iets dikkere bruintjes met een grotere ondermarge:

Serie L: Noord-Holland, 60 plaatjes; alleen uitgegeven door Sterken als Serie No. II

Serie M: Zuid-Holland, 120 plaatjes alleen uitgegeven door Sterken als Serie No. III

Serie N: Zeeland, 72 plaatjes
Uitgegeven door Bouma, Ravenswaaij en Van de Ven Hendricks, stoomkoekfabriek „De Hoop” Vlijmen.

De plaatjes komen zonder album ook voor bij enkele andere bedrijven, waaronder Kahrels Thee (serie K).

**SPED04
Schilderachtig Nederland**

ALBUM Aangeboden door de firma G. v.d. Spek Delft – Schiedam – Amsterdam, (ca. 1920)

5 dubbele bladen om 80 plaatjes in te steken, aan beide kanten 8.

Prijs: Gratis bij overlegging van 80 plaatjes.

Er bestaan twee varianten van dit album, met dezelfde goudopdruk op de voorkant: een met krokodillenprint en persing met klein onder de goudopdruk S. Duits & Co. Reclame-Artikelen Dordrecht, zoals op deze

pagina afgebeeld, en een donkere met rundleerpersing zonder die vermelding zoals afgebeeld op de volgende pagina.

Achter op de plaatjes „Schilderachtig Nederland” is vermeld dat er ook een album „Schilderachtig Nederland” is. De albums die Van der Spek hierbij heeft uitgegeven hebben echter als titel alleen ALBUM. Dat is ook het geval bij het volgende album voor de “Artistieke serie”; deze albums zijn dus uitwisselbaar.

Kenmerken

Dit kwarto insteekalbum van 33 x 22 cm is uniek. Het heeft een doorlopende kaft met scharnierende platten waar de inhoud met 2 buisnieten in geklonken is. De gehele kaft is overtrokken met gelakt papier met een leerprint en persing. De platten zijn dik opgevuld (gecapitonneerd). Vittoria (Miss Blanche) heeft in de dertiger jaren vier soortgelijke, iets kleinere inplakalbums uitgebracht met een bindkoord.

De 5 volledig blanco insteekbladen zijn dubbelgevouwen en niet losgesneden. De insteekgleufjes zijn enkel uitgevoerd. De hoekjes van de plaatjes komen dus binnenin tussen de bladen, zoals vermeld is op een plaketiket op de binnenkant van het voorplat. Het album is voorzien van vulstroken.

De koperdiepdruk plaatjes van circa 48 x 78 mm zijn in bruin gedrukt op stijf lichtbruin papier, dus niet op het voor bruintjes gebruikelijke dunne zachte karton. Ze zijn op de voorzijde genummerd 1 – 80.

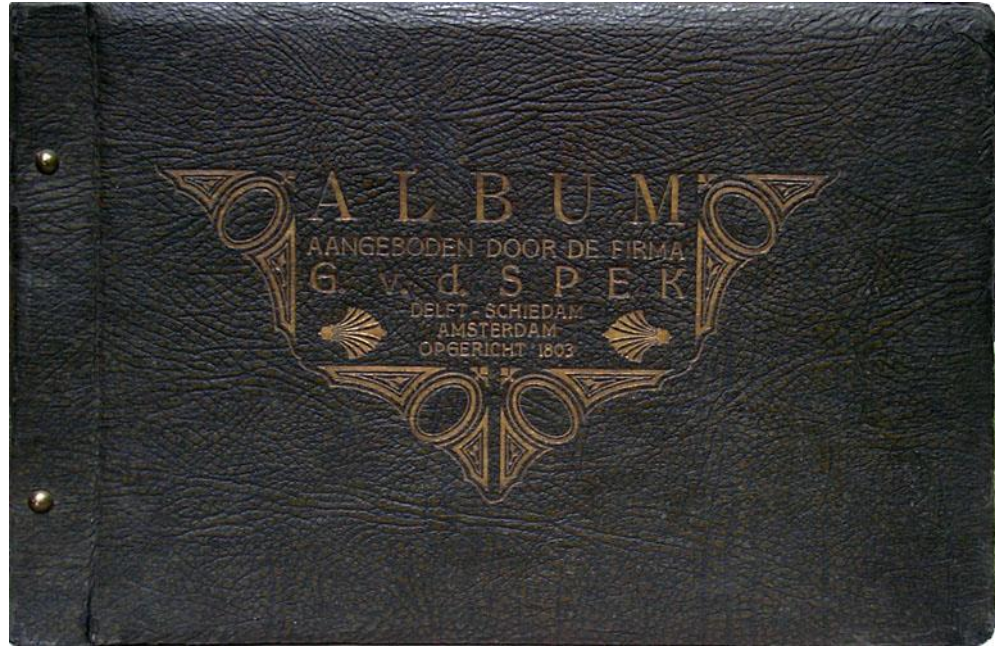
Inhoud

Alle plaatjes zijn foto's van gebouwen en landschappen in Zuid-Holland en Zeeland, met een sterke nadruk op Den Haag en Delft: Den Haag met Loosduinen 23, Delft en Naaldwijk 22, Rotterdam – Charlois – Oud-Beijerland 6, Schiedam – Vlaardingen – Maasluis – Oostvoorne 15, Dordrecht 2, Domburg – Middelburg – Vlissingen – Aardenburg 12.

De plaatjes zijn niet per plaats gegroepeerd maar tamelijk willekeurig door elkaar gehusseld.

Elk blad heeft links en rechts onder elkaar 3 liggende posities en in het midden 2 staande. Dat komt echter niet overeen met de liggende of staande oriëntatie van telkens 8 opeenvolgende plaatjes. Daardoor is het een puzzel om de plaatjes zodanig te verdelen dat de stand het vaakst goed is. Een oplossing met een aardig resultaat, waarbij de plaatjes ook geografisch mooi geordend zijn, is de volgende:

- Pag. 1. links 1- 2- 3, midden 7- 8, rechts 4- 5- 6.
- Pag. 2. links 9-10-11, midden 12-14, rechts 15-16.
- Pag. 3. links 17-18-19, midden 20-22, rechts 21-23-25.
- Pag. 4. links 26-27-30, midden 28-29, rechts 31-32-33.
- Pag. 5. links 35-36-39, midden 34-37, rechts 40-41-46.
- Pag. 6. links 43-44-45, midden 38-42, rechts 48-49-50.
- Pag. 7. links 51-52-53, midden 47-57, rechts 54-55-56.
- Pag. 8. links 60-61-62, midden 63-77, rechts 63-64-65.
- Pag. 9. links 67-68-79, midden 66-24, rechts 71-72-73.
- Pag. 10. links 58-75-76, midden 59-74, rechts 70-78-80.

SPED05

Album „Ons Mooi Nederland”

*Verzamel-Album „Ons Mooi Nederland”.
Uitgave van Firma G. van der Spek –
Electrische koffiebranderij en Thee-
handel, Delft – Schiedam. (1922)*

16 genummerde pagina's met 80
plaatjes om in te plakken.

Prijs: Gratis bij overlegging van 80
plaatjes.

Er zijn twee drukken van de plaatjes met
verschillende kleur karton en verschillen-
de achteropdruk.

Bij de eerste druk van licht ecru karton is
de achterkant kennelijk domweg over-
genomen van de voorgaande serie met
de titel Serie „Schilderachtig Nederland”.

Bij de tweede druk op grijskarton zijn

de plaatjes iets groter en is de titel gewijzigd in Serie „Mooi Nederland”. Een tweede druk op grijskarton komt ook voor bij andere bedrijven.

De omslag komt voor in twee kleuren, helder rood zoals hier afgebeeld en licht okergeel. De gelige omslag is niet bestand tegen daglicht en is doorgaans gebleekt tot grauwwit.

Kenmerken

Dit album komt in vormgeving globaal overeen met het reclamealbum „Schilderachtig Nederland” van Duits Reclame-artikelen, maar het heeft een eigen voorkant en ook de tekst wijkt af. Gekartonneerd inplakalbum van circa 30 x 23 cm met twee nieten in de vouw. De schrijver is in dit album niet vermeld. De omslagtekening is gesigeneerd „Huisman 22”. Er is geen voorwoord. Na de titelpagina heeft elke linkerpagina 10 plaatjes, dicht opeen in twee rijen van 5. Bovenaan de eerste plaatjespagina zijn de „Wenken bij het opplakken” vermeld. Bij het reclamealbum van Duits is dat de tekst die in alle volgende grote reclamealbums terugkomt; in deze uitgave wijkt deze tekst af. De doorlopende beschrijvende tekst is na een inleiding opgedeeld in de 4 hoofdstukken Torens, Molens, Bruggen en Klederdrachten. De teksten zijn ingekort en de druk is ruimer opgezet.

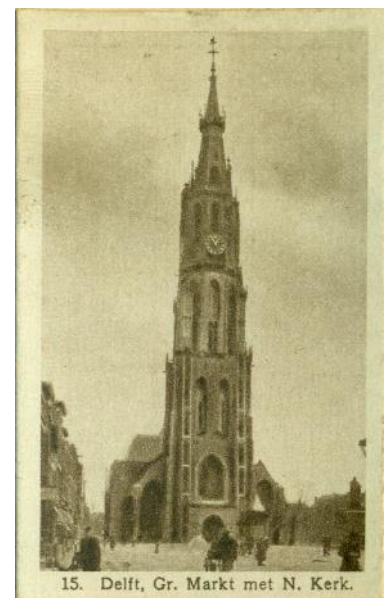
De plaatjes van circa 44 x 78 mm hebben onderaan op de voorkant de titel en het nummer, doorlopend van 1 – 80.

Inhoud

De plaatjes bestaan uit 20 torens, 20 molens, 20 bruggen en 20 klederdrachten. In de vier hoofdstukken tekst wordt daarbij aangesloten en wordt regelmatig naar de plaatjes verwezen.

De oorspronkelijke teksten van Cas van Son zijn geheel herschreven en sterk ingekort. Het slotwoord is weggelaten. Aan het begin van het eerste hoofdstuk is een groot stuk toegevoegd over de Nieuwe Kerk en toren van Delft, de vestigingsplaats van Van der Spek (plaatje 15).

*Plaatje 15, de „Nieuwe kerk” van Delft,
in de grijzige tweede druk.*

SPED06

Artistieke Serie

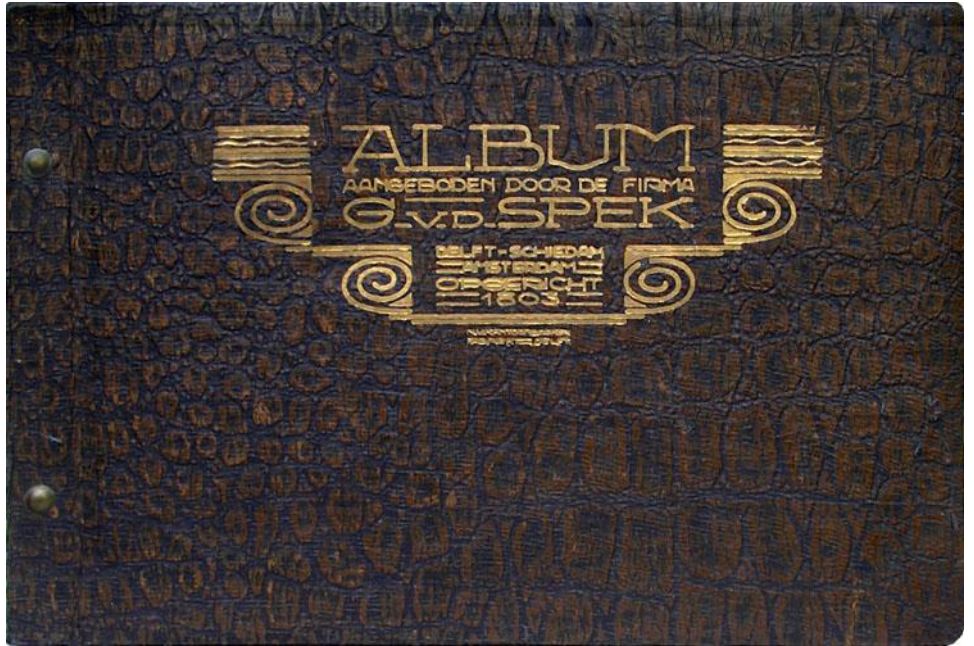
ALBUM Aangeboden door de firma G. v.d. Spek Delft – Schiedam – Amsterdam, (ca. 1927)

5 dubbele bladen om 80 plaatjes in te steken, aan beide kanten 8.

Prijs: Gratis bij overlegging van 80 plaatjes.

Achter op de plaatjes met de titel „Artistieke Serie” is vermeld dat er een album voor deze serie is. Het album dat Van der Spek hierbij heeft uitgegeven heeft echter als titel alleen ALBUM. Dat is ook het geval bij de twee albums voor de serie „Schilderachtig Nederland”;

deze albums zijn dus uitwisselbaar.

Kenmerken

Dit album is op dezelfde wijze vormgegeven als de twee eerdere luxe albums, inclusief het etiketje met aanwijzingen voor het insteken van de plaatjes op de binnenkant van het voorplat.

Dit album heeft op de gecapitonnerde omslag ook weer een print en persing van een exotische leersoort. De vormgeving van de goudopdruk is naar de trend van de tijd gemoderniseerd. Dit album (en waarschijnlijk ook de tweede versie van het voorgaande luxe album) is niet meer afkomstig van de reclamehandel Duits waar Van der Spek tot dan toe zaken mee deed. Onder de firmaopdruk is in kleine letters vermeld dat dit album is vervaardigd door de N.V. Kantoorboekenfabriek – Delft.

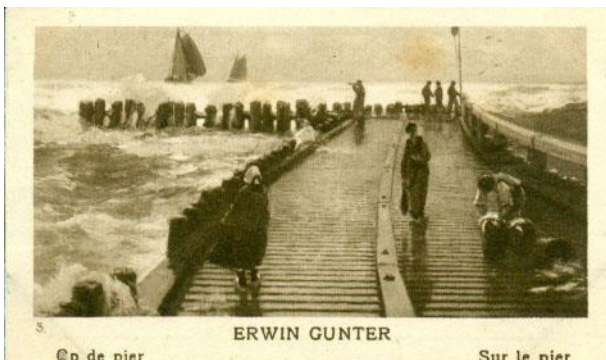
De plaatjes van circa 48 x 80 mm zijn links onder de afbeelding klein genummerd 1 – 80.

Inhoud

Deze serie van 80 plaatjes die Van der Spek de „Artistieke Serie” noemt, was een bestaande reclameserie van 1927 die door diverse bedrijven is uitgebracht met de titel „Schilderkunst Serie 1”. Daarbij kon een standaard reclamealbum geleverd worden met die titel, met tekst door Casper van Son. (Er is geen vervolgsérie verschenen.)

Dit zijn de typische bruintjes zoals de diverse reclameseries topografische fotoplaatjes, in koperdiepdruk op dun zacht karton. De plaatjes zijn reproducties van schilderijen van in hoofdzaak oude en nieuwe Hollandsche meesters, aangevuld met enkele buitenlanders. Onder de afbeelding staat groot de naam van de schilder en daaronder in kleine letters de titel van het afgebeelde werk. Net als de latere reclameserie De Diergaarde (in zwart gedrukt) was deze ook bestemd voor de Belgische markt, daarom is de titelopdruk in twee talen, Nederlands en Frans.

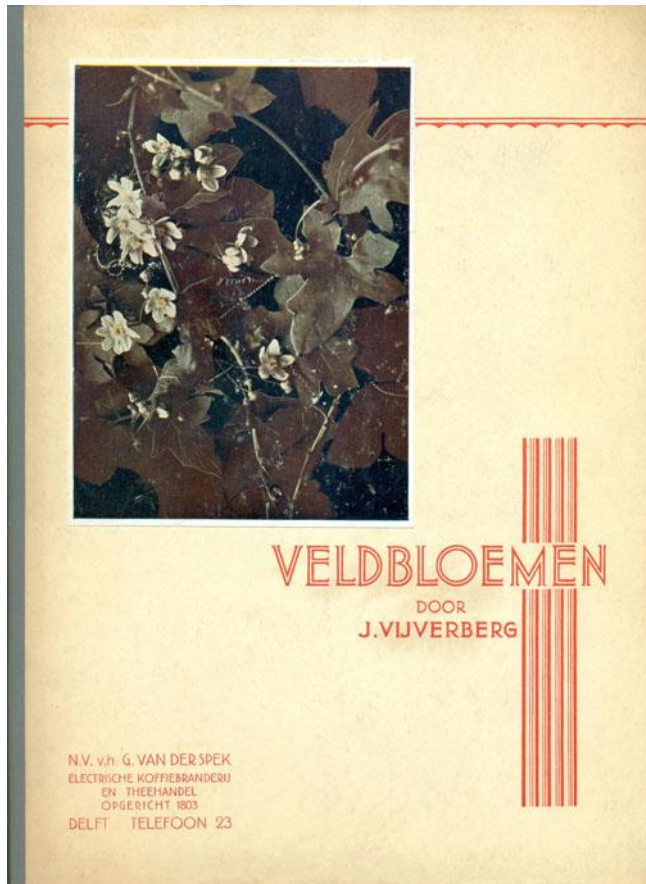
Het reclamealbum heeft eveneens 8 plaatjes per pagina, maar alle plaatjes zijn horizontaal geplaatst. Opmerkelijk genoeg eindigen de eerste vier plaatjespagina's elk met twee plaatjes met een staande afbeelding en alle volgende pagina's met één staande. Daardoor kunnen de plaatjes in het album van Van der Spek gewoon op volgorde worden ingestoken, met steeds de laatste twee plaatjes in het midden.

In het reclamealbum komt een pagina met verbeteringen voor, waarin staat dat maar liefst 8 namen van schilders foutief vermeld zijn op de plaatjes: Baugniel moet zijn Baugnet; Gunter moet zijn Güther; Guyck moet zijn Cuyck; D' Honde moet zijn De Hondecoeter; Madon moet zijn Madou; v.d. Velde de Jong moet zijn v.d. Velde de Jonge; Vereldt moet zijn Verlat; Verschuier moet zijn Verschuer. Het album van Van der Spek is echter tekstloos, buiten de mededeling op het voorplat, en er is geen blad met errata bekend.

Plaatje 3

Het eerste plaatje met een foute naam.

SPED07

Veldbloemen

Veldbloemen Door J. Vijverberg. N.V. v/h G. van der Spek, Electricische Koffiebranderij en Theehandel, Delft, 1932.

39 pagina's met 72 litho's van kleurenfoto's om in te plakken op aparte meegenummerde plaatjesbladen.

Prijs: 75 cents.

Kenmerken

Ingebonden album van klein kwartoformaat (23 x 29,5 cm) met grijze linnen rug en beplakte voor- en achterplaten. De litho van een kleurenfoto op de voorkant is opgeplakt. De achterkant is blanco. Dit album is gemaakt door Grafische Kunstinrichting S. Bakker Jz. In Koog-Zaandijk, die een eerdere slappe versie van dit album uitbracht voor Smith, Koorn en Van IJperen.

Het album is opgemaakt zoals de grote reclamealbums met stijve kaft van de dertiger jaren, met rechte bladkaders op alle pagina's, eenzelfde soort titelpagina en voorwoord en dezelfde "Wenken bij het opplakken", en blokken beschrijvingen in twee kolommen naast de plaatjesblaadjes en 4 bladen met een uitvergroete plaat tussengevoegd (pagina's 9, 17, 27 en 35). De plaat van de "Heggenrank" op de voorkant is dezelfde als op pagina 27, maar met een witrand toegevoegd.

De plaatjes zijn nog ouderwetse litho's van echte kleurenfoto's met rode onderschriften, zoals Bakker ze sinds 1912 maakte voor A.C.L., Honig, Grootes, Van Rossem, Ter Wee en Smith. De foto's zijn gemaakt door de bioloog J. Vijverberg, die ook de teksten schreef. Vijverberg maakte ook de kleurenfoto's van het slappe album Neerlands Vogelwereld dat Bakker in 1923 maakte voor Koorn en Insulinde.

Inhoud

Joh Vijverberg was onderwijzer. Net als veel van zijn collega's was hij een fervent amateurbioloog. Daarnaast beoefende hij de natuurfotografie en kleurenfotografie. Hij schreef een reeks vogelboeken onder de reekstitel "Vogel idyllen", met voorwoord door Jac.P. Thijsse. De "veldbloemen" zijn wilde bloemen, zoals speenkruid, vogelmelk en akelei. Zijn behandeling van de in dit boek opgenomen planten is deskundig, zoals verwacht mag worden, en niet populistisch zoals bij de grote reclamealbums wel enigszins de neiging is.

1. SNEEUWKLOKJE.

Al mag er in onze tuinen of zelfs in het wild een enkel bloempje bloeien misschien nog vóór het sneeuwklokje of gelijk met dit. toch zal ieder het vanzelfsprekend vinden. dat we dit bloemenalbum inleiden met het sneeuwklokje. De naam zegt reeds dat het een van de vroegste bloeiers is: ook de andere naam: Februaribloempje, zegt duidelijk genoeg hoe vroeg in het jaar het reeds zijn zuiver witte blaadjes ontplooit. Ofschoon bij het sneeuwklokje alle deel en voor de voortplanting vereischt, in de bloem aanwezig zijn. vormt het toch geen zaad. daar er in den na-winter nog zoo weinig insecten zijn, die het stuifmeel van de eene naar de andere bloem zouden brengen. Toch is het naar zijn bouw een insectenbloem. Gelukkig heeft moeder Natuur het voortbestaan dezer bloempjes verzekerd, door in de bolletjes onder den grond de kiem voor nieuwe plantjes neer te leggen.

